

Jens Ole Hansen
Region Hovedstaden, Center for Ejendomme
Drift og Teknik
Rigshospitalet
Afsnit 5601
Blegdamsvej 9
2100 København Ø

xx. xx 2021

Sagsnummer
2021-0167886

Dokumentnummer
2021-0167886-1

Udkast til dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3

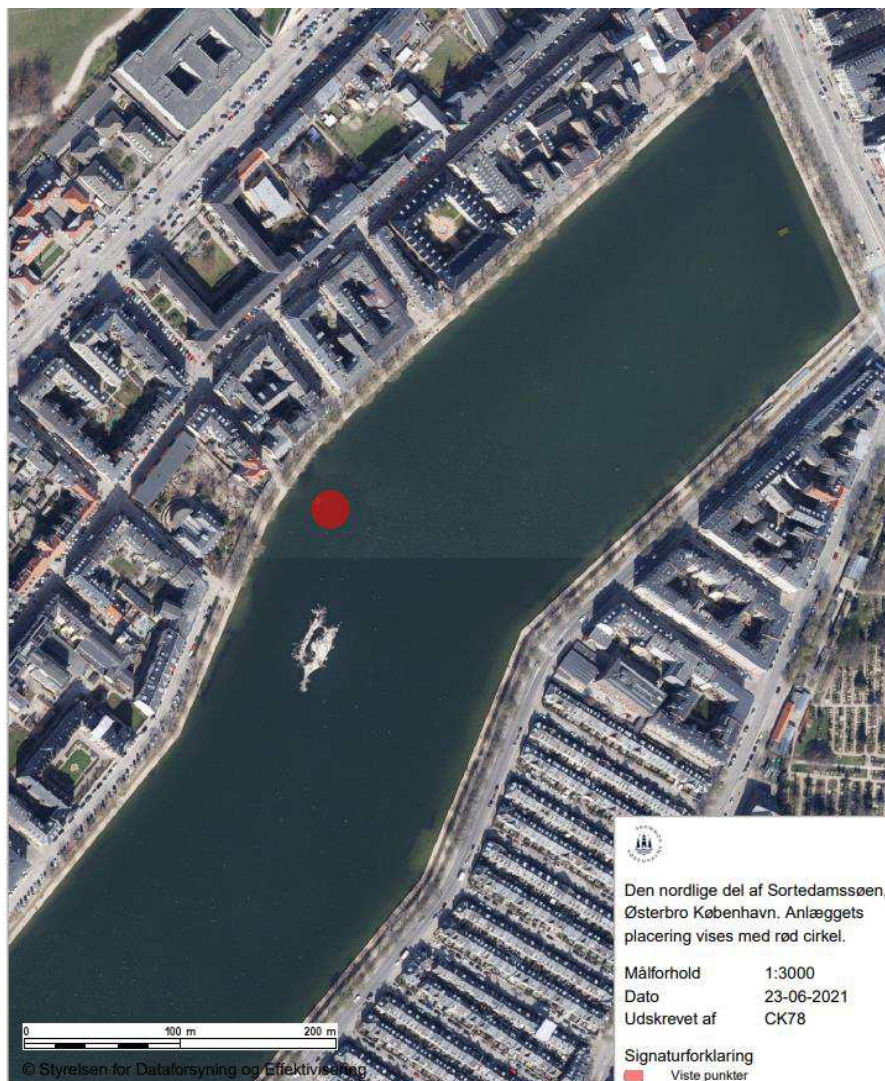
Københavns Kommune, Teknik- og Miljøforvaltningen, Vand og VVM meddeler hermed dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens¹ § 65, stk. 2 til at renovere Rigshospitalets køleanlæg i Sortedamssøen Nord. Dispensationen vedrører erstatning af eksisterende betonkonstruktion på søbunden med ny og større betonkonstruktion.

Nærmere beskrivelse af det ansøgte fremgår af redegørelsen nedenfor og placering fremgår af fig. 1.

Bygge-, Parkerings- og
Miljømyndighed
Vand og VVM
Njalsgade 13
Postboks 380
2300 København S

EAN-nummer
5798009809452

¹ Bekendtgørelse om lov om naturbeskyttelse (LBK nr 240 af 13/03/2019)

Figur 1 Køleanlæggets placering

Vilkår

Det er betingende for denne dispensation, at

1. Projektet udføres som beskrevet i ansøgningen og i efterfølgende korrespondance.
2. Søbunden udenfor byggegruben må ikke påvirkes, f.eks. af slam, tabte materialer e.l.
3. Søbundens lerlag må ikke gennembrudes
4. Søbunden i byggegruben, som kun påvirkes i anlægsfasen, skal efterlades i en tilstand svarende til søbundens nuværende tilstand, med undtagelse af vegetationen, som forventes at genindvandre naturligt.

Dispensationen må ikke udnyttes før klagefristens udløb - se nærmere i afsnittet om klagevejledning nedenfor.

Hvis der bliver klaget over afgørelsen, kan dispensationen ikke udnyttes, før klagesagen er færdigbehandlet, medmindre Miljø- og Fødevarerklagenævnet konkret bestemmer andet, jf. naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 7.

Tilladelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 3 år efter, at den er meddelt.

Dispensation vedrører alene naturbeskyttelseslovens § 3. Andre tilladelser efter anden lovgivning kan være nødvendige.

Ansøgning

København Kommune modtog 12. april 2021 en ansøgning om dispensation fra fredningen af Søerne², da kommunen er fredningstilsyn. Ansøgningen er sendt til fredningsnævnet, som er den dispenserende myndighed, og som har meddelt dispensation til projektet. Imidlertid kræver projektet også dispensation fra naturbeskyttelsesloven § 3.

Det ansøgte omhandler nedbrydning af eksisterende betonkonstruktion og anlæg af ny og større betonkonstruktion. Det eksisterende betonbygværk er 4 m². Dette udvides nu til 20 m². Projektet medfører derfor en yderligere permanent inddragelse af søbund på 16 m². Derudover påvirkes ca. 200 m² midlertidigt i anlægsfasen. Det ansøgte indebærer ikke et forøget indtag og/eller udledning af vand i forhold til hvad Rigshospitalet allerede har tilladelse til.

Københavns Kommune har som grundejer meddelt lodsejerfuldmagt til Rigshospitalets rådgiver, til indhentning af de nødvendige tilladelser til projektet.

Baggrund

Rigshospitalets kølesystem har allerede i dag vandindtag i Sortedamsøen. Kølesystemet som helhed er essentielt for Rigshospitalets drift. Foruden hospitalets generelle kølebehov, er der en lang række livsvigtige behandlinger og undersøgelser som kræver køling, herunder skanninger og strålebehandling. Desuden er hele IT-systemet afhængig af kølingen.

Anlægget er slidt af mange års drift, hvilket har skabt et øget behov for løbende vedligeholdelse. Denne vedligeholdelse foretages i dag på

² Deklaration vedr. Søerne af 3. marts 1966

måder der er uhensigtsmæssige i forhold til nuværende arbejdsmiljøregler. Ligeledes har Sortedamssøens flora ændret sig, hvorved der opleves en hurtigere begroning af indtagene, med større behov for rengøring til følge.

Systemet er etableret i 1967 hvor omfanget af ovenstående behandlings- og undersøgelsesteknikker var langt mindre. For at leve op til den teknologiske udvikling og fortsat kunne tilbyde behandlinger med de nyeste teknologier er der derfor et øget behov for at driften af det nuværende kølevandsindtag fungerer optimalt og uden risiko for længerevarende udfald. Der er derfor behov for at sikre en stabil vandgennemstrømning ligesom det er vigtigt at skabe en sikker og arbejdsmiljømæssig robust håndtering af vandforsyningsanlægget. Arealudvidelsen vil sikre ovenstående forhold og vil ikke afstedkomme et øget indtag af vand fra søen.

Rigshospitalets rådgiver oplyser, at det er undersøgt om alternative kølemetoder kan komme i betragtning. De vurderer, at der vil kunne suppleres med alternativer, men at den primære køling via søen ikke kan erstattes. Valget af metode for køling af dele af Rigshospitalet er historisk betinget. Hele anlægget blev etableret da der opstod behov for køling til hospitalet. I den efterfølgende periode er der sket en række bygningsmæssige udvidelser på området som umuliggør opførelse af helt nye anlæg til køling, da køleanlæg til så store enheder er meget omfangsrige.

Ansøger anser det derfor for kritisk for Rigshospitalets nuværende og fremtidige drift, at denne renovering og mindre udvidelse bliver foretaget. Der bliver i selve udførelsesfasen taget nøje hensyn til søens beskaffenhed med en minimal påvirkning til følge.

Projektbeskrivelse

Det eksisterende bygværk nedbrydes og bortskaffes. Ved siden af etableres et nyt rektangulært betonkammer med nye og mindre risteindtag i tre af siderne, samt et "låg" i beton. Betonkammeret støbes på stedet i en inddæmmede byggegrube. Anlæggets udvidelse udføres i samme højde som eksisterende anlæg.

Det samlede areal for det færdige anlæg i søen udgør ca. 20 m², da det eksisterende betonbygværk på ca. 4 m² udvides med 16 m². Projektet indebærer dermed en permanente inddragelse af søbund på 16 m².

Der udlægges Big Bags som afgrænsning for en kørevej og en byggegrube i søen. Indenfor de udlagte Big bags udlægges stabilt grus som adgangsvej startende ved skråningen mod søen. Det sikres, at der ikke sker materialevandring, idet der udlægges geotextil på søbunden og på

siderne af big bags. Der etableres pumpe i byggegruben for bortledning af evt. indsvivet vand samt regnvand. Vandet tænkes udledt til søen via sandfang etableret på land. Der udlægges jernplader i 2 meters bredde omkring bygværket for at skåne bunden i forbindelse med arbejdets gennemførelse.

Der er vedhæftet skitse af de ovenfor beskrevne foranstaltninger.

Projektets samlede fodaftryk i anlægsperioden vil være ca. 220 m². Arbejdet forventes at starte ultimo december og afsluttes senest 1. april. Efter arbejdets udførelse fjernes diverse midlertidige anlæg. Eftersom der ikke bliver gravet i søbunden, vil det ikke være nødvendigt at reetablere når de midlertidige anlæg er fjernet. Vegetationen vil indvandre igen af sig selv fra tilgrænsende arealer.

Se i øvrigt bilag 1 og 2.

Ejendoms- og planforhold

Sortedamssøen er ikke matrikuleret, men ejes af Københavns Kommune.

Det ansøgte er beliggende inden for fredningen af Københavns Indre Søer. Københavns Kommune er tilsynsmyndighed for fredningen. Der vil blive søgt om dispensation fra fredningen. Dispenserende myndighed er fredningsnævnet.

Området er beliggende i byzone.

Besigtigelse

Københavns Kommune har ikke foretaget naturbesigtigelse, da det er hævet over enhver tvivl, at der er tale om en sø med naturligt dyre- og planteliv, større end 100 m², som dermed lever op til kriterierne for at være beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3. Københavns Kommune har i forvejen godt kendskab til bundvegetationen i søen. Der er foretaget besigtigelse med tanke på indretning af arbejdspladsen på land, men den del af projektet er ikke relevant mht. naturbeskyttelseslovens § 3.

Naturforhold

Det ansøgte vil permanent inddrage 16 m² ny søbund, mens ca. 200 m² vil blive påvirket i anlægsfasen.

Søbunden omkring det eksisterende anlæg består af et næringsrigt og noget slammet lag af sediment. Under dette findes et lerlag, der

medvirker til at nedsætte udsivningen fra søen. Der er tale om almene forhold, der er karakteristisk for bunden i hele søen.

Undervandsvegetationen i området er udbredt, svarende til resten af søen. Der er ikke registreret særlige artsforekomster i dette område. Det vurderes, at undervandsvegetationen er så udbredt omkring det nye anlæg, at den har potentialet til naturligt - og inden for få år - at ville indfinde sig igen efter anlægsarbejdet er afsluttet. Det lille permanente arealtab på 16 m² vurderes ikke få nogen væsentlig betydning for søens flora & fauna.

Udledningen af opvarmet vand fra køleanlægget er et eksisterende forhold, der har pågået i en meget lang tidsperiode - fra før naturbeskyttelseslovens § 3's ikrafttræden i 1992 -, hvorfor det må beskrives som en integreret del af søens tilstand. Det cirkulerede vand har overtemperatur på ca. 10 grader C om vinteren, hvor det i perioder med frostvejr medvirker til at holde et begrænset område isfrit, der fungerer som en åben våge i søen for fuglelivet. Der vil være variation efter søvandets temperatur.

Det vurderes ikke, at den lokale opvarmning hidtil har haft en særlig og registret konsekvens for søens flora og fauna, idet opvarmningen er udbredt til et begrænset felt, ligesom temperaturstigningen i dette felt ikke er markant. Ansøgningen indebærer ikke en forøget udledning af vand. Efter den nuværende tilladelse kan der blive cirkuleret op til 1500 m³. Niveaueet er dog lavere størstedelen af tiden. Ud over den hævede vandtemperatur må der ikke ske nogen kemisk påvirkning i forbindelse med cirkulationen.

På den baggrund vurderes projektet samlet set ikke at ville medføre nogen afgørende forrykning af søens tilstand.

Lovgivning

Det følger af naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 1, at der ikke må foretages ændring i tilstanden af naturlige søer, hvis areal er på over 100 m². Naturlige søer skal iht. retspraksis og Miljøstyrelsens vejledning forstås, som søer med et naturligt dyre- og planteliv. Menneskeskabte søer kan således være inkluderet i definitionen. Da Sortedamssøen indeholder et naturligt dyre- og planteliv, samt langt overstiger de 100 m², vurderes søen er være beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3.

Efter naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 2, kan der i særlige tilfælde meddeles dispensation fra § 3's forbud mod tilstandsændring.

Ifølge lovbemærkningerne til naturbeskyttelsesloven skal der foreligge særlige omstændigheder, før der kan meddeles dispensation til foranstaltninger, der ændrer tilstanden i de beskyttede naturtyper. Reglerne er udtryk for en generel samfundsmæssig interesse i, at de beskyttede naturtyper opretholdes. Der må, for at et indgreb i områdets tilstand eventuelt kan accepteres, tillige være tale om et område, som ud fra naturbeskyttelseshensyn vurderes som uden særlig interesse, eller om et indgreb, der i sig selv ikke skønnes at medføre nogen afgørende forrykning af tilstanden i området. Derudover forudsættes det, at en dispensation ikke vil skabe en uheldig og uønsket præcedens for den fremtidige administration af § 3-beskyttelsen i området.

Før der gives dispensation fra naturbeskyttelseslovens bestemmelser om beskyttede naturtyper, skal der ifølge habitatbekendtgørelsens § 6 jf. § 7 foretages en vurdering af, om det ansøgte i sig selv, eller i forbindelse med andre planer og projekter, kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt.

Jf. habitatbekendtgørelsens³ § 10 stk. 1 nr.1. kan der endvidere ikke gives dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3, hvis det ansøgte kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyre- og plantearter, der fremgår af habitatdirektivets bilag IV.

Udledningen af vand tilbage til søen er ikke indeholdt i indeværende dispensation, da den er indeholdt i eksisterende udledningstilladelse. Hvis der senere bliver brug for tilladelse til cirkulering af mere vand, skal dette behandles efter miljøbeskyttelseslovens § 28, i tråd med den generelle praksis for udledninger, som ikke medfører tilstandsændringer, jf. vejledning om naturbeskyttelseslovens § 3⁴, kap. 3.6.11. Hvis det i forbindelse med behandling af en eventuel udledningssag bliver vurderet, at udledningen ændrer søens tilstand, vil sagen også skulle behandles efter naturbeskyttelseslovens § 3.

Begrundelse for afgørelsen

Københavns Kommune har i sin behandling af sagen lagt vægt på, at der er tale om et helt særligt tilfælde. Dette skyldes at Rigshospitalets drift afhænger af et velfungerende køleanlæg, som ifølge ansøgers oplysninger ikke kan opnås på andre måder, end at udvide det

³ Bekendtgørelse om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter (BEK nr 1595 af 06/12/2018)

⁴ Vejledning om naturbeskyttelseslovens § 3-beskyttede naturtyper, Miljøstyrelsen, december 2019

eksisterende anlæg i Sortedamssøen, med de pladsforhold der er på Rigshospitalets område. Der er desuden tale om fortsat udnyttelse af et anlæg, som blev etableret adskillige år før naturbeskyttelseslovens § 3 blev indført i dansk lovgivning, og dermed en tilstand, som allerede var etableret da § 3-beskyttelsen trådte i kraft. Drift af Rigshospitalet vurderes at være af vital samfundsmæssig interesse.

Samtidig vil det ansøgte kun medføre en mindre og lokal, men dog permanent, tilstandsændring i søen, svarende til de 16 m² ny søbund, der bliver inddraget til den nye konstruktion. Dette skal ses i sammenhæng med, at Sortedamssøens nordlige bassin er ca. 134 790 m² stort, og at dette igen kun udgør ca. 1/4 af Søernes samlede areal. Den midlertidige arealinddragelse på 200 m² vurderes at kunne reetableres fuld ud indenfor en kortere årrække. Der vurderes på den baggrund ikke at være tale om et indgreb, der medfører nogen afgørende varig forrykning af tilstanden i søen.

Dispensationen vurderes ikke at medføre risiko for uheldig præcedensdannelse, da der er tale om en helt særlig situation som ikke forrykker afgørende ved søens tilstand. Øvrig bebyggelse omkring søerne, som ikke har samme funktion som Rigshospitalet, og som ikke har et eksisterende anlæg fra før naturbeskyttelseslovens ikrafttræden, vil ikke automatisk kunne opnå dispensation til et tilsvarende projekt.

Da der er tale om et særligt tilfælde, som ikke danner en uheldig præcedens og ikke medfører nogen afgørende forrykning i søens tilstand, vurderes forudsætningerne for at dispensere fra naturbeskyttelsesloven § 3, jf. § 65, stk. 2, at være til stede.

Natura 2000-væsentlighedsvurdering og bilag IV-arter

Sortedamssøen er ikke udpeget som Natura 2000-område. De nærmeste Natura 2000-områder er N141 Brobæk Mose og Gentofte Sø 5,8 km nord for anlægget og N143 Vestamager og havet syd for ca. 6 km syd for anlægget. Indgrebet vurderes ikke at medføre nogen afgørende forrykning af tilstanden i søen, så evt. fugle, som står på udpegningsgrundlaget i de nærmest liggende Natura 2000-områder, vil ikke blive påvirket hvis de i perioder også anvender Sortedamssøen til f.eks. rast eller fødesøgning.

På grund af den store afstand, den beskedne påvirkning på søen, samt i N141s tilfælde, mangel på direkte kontakt, f.eks. hydrologisk, mellem områderne, vurderer Københavns Kommune, at det ansøgte ikke kan påvirke Natura 2000-områderne væsentligt, jf. habitatbekendtgørelsens § 6.

Der er ikke kendskab til forekomster af bilag IV-arter i søen, og søen vurderes ikke at være et egnet habitat for nogle af de arter, der står på habitatdirektivets bilag IV, jf. habitatbekendtgørelsens § 10.

Klagevejledning

Afgørelsen kan af de klageberettigede, jf. lovens § 78 stk. 1 påklages til Miljø- og Fødevarerklagenævnet inden 4 uger efter den er meddelt. De klageberettigede er jf. § 86:

- 1) adressaten for afgørelsen,
- 2) ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- 3) offentlige myndigheder,
- 4) en berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker,
- 5) lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- 6) landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- 7) landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Eventuel klage indsendes via Klageportalen, som findes via dette [link](#). Teknik- og Miljøforvaltningen får automatisk besked om at der er indgået en klage.

Rettidig klage har opsættende virkning, hvilket indebærer, at tilladelsen, i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87 stk. 7, ikke må udnyttes, medmindre Miljø- og Fødevarerklagenævnet bestemmer andet. Hvis Teknik- og Miljøforvaltningen modtager orientering om en klage, vil ansøger blive orienteret nærmere herom.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevarerklagenævnets behandling af klagen, at klageberettigede indbetaler et gebyr til Miljø- og Fødevarerklagenævnet (900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for andre). Yderligere vejledning om gebyrordningen kan findes på Miljø- og Fødevarerklagenævnets hjemmeside via dette [link](#).

Dispensationen må ikke udnyttes før udløbet af klagefristen. Såfremt der klages rettidigt over tilladelsen, må denne ikke udnyttes, før Miljø- og Fødevarerklagenævnet har truffet afgørelse i sagen.

Ansøger kan indbringe afgørelsen for domstolene. Det skal ske inden 6 måneder fra afgørelsens modtagelse.

Dispensationen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 3 år fra i dag.

Venlig hilsen

Joakim Steinsvåg
Landskabsforvalter og naturmedarbejder

Kopi til:

- Naturstyrelsen Hovedstaden (nst@nst.dk)
- Miljøstyrelsen (mst@mst.dk)
- Danmarks Naturfredningsforening (dn@dn.dk)
- DN København (koebenhavn@dn.dk)
- Friluftsrådet (fr@friluftsradet.dk)
- Friluftsrådet Kreds København (koebenhavn@friluftsradet.dk)
- Dansk Ornitologisk Forening (natur@dof.dk)
- Dansk Ornitologisk Forening lokalafdeling København (kbh.kontakt@dof.dk)
- Foreningen til Hovedstadens Forskønnelse (kontaktFHF@gmail.com)
- Østerbro Lokaludvalg (oesterbrobrolokaludvalg@okf.kk.dk)
- Indre By Lokaludvalg (indrebylokaludvalg@okf.kk.dk)
- Morten Bøgedal, MOE (mobo@moe.dk)

UDKAST